



Katedra slovenského jazyka a literatúry PdF TU sa od roku 2020 rozšírila o nových kolegov (R. Vojtechovský, A. Hefty, M. Hefty, J. Cehlárik), ktorí s ostatnými členmi katedry zabezpečujú 4-ročný jednodborový bakalársky študijný program slovenský jazyk v komunikácii nepočujúcich. V praxi sa budúci absolvent uplatní ako tlmočník zo slovenského jazyka do slovenského posunkového jazyka pre nepočujúce posunkujúce osoby a naopak, ako tlmočník taktilného tlmočenia pre osoby s dvojsmyslovým znevýhodnením, ako prekladateľ slovenského posunkového jazyka pri preklade textov, prípadne v ďalších oblastiach, kde sa vyžadujú zručnosti a kompetencie v oblasti tlmočenia v styku s posunkujúcimi osobami a s osobami s dvojsmyslovým znevýhodnením.

V súvislosti s týmto novým odborom vyšlo aj niekoľko takýchto intenčných prác. R. Vojtechovský (spoluautori: V. Vojtechovská, V. Poláčková, B. Lipovská) bol hlavným editorom prekladového slovníka *Posunky.sk: Prekladový slovník slovenského jazyka –*

**Posunky.sk**  
Prekladový slovník slovenského jazyka - slovenského posunkového jazyka

Úvod O slovníku Posunková zásoba Vysvetlivky Špeciфика P3 Kontakt

**Vitajte na stránke Posunky.sk**  
Prekladový slovník slovenského jazyka - slovenského posunkového jazyka

Chcete sa naučiť niekoľko posunkov?  
Chcete spoznať krásny prirodzený jazyk slovenskej komunity nepočujúcich?  
V tomto slovníku nájdete mnoho posunkov, ktoré sa môžete naučiť.

Ako ich môžete vyhľadať? Jednoducho. Stačí:

**1. Zadať hľadané slovo**  
[Preklad zo slovenského jazyka do slovenského posunkového jazyka]  
Môžete zadať celé hľadané slovo alebo jeho prvé čiasti, prípadne výraz bez diakritických znamienok.  
Zadajte hľadané slovo...

**2. Zvoliť typ posunkú**  
[Preklad zo slovenského posunkového jazyka do slovenského jazyka]

a) Najskôr si môžete zvoliť typ posunkú:

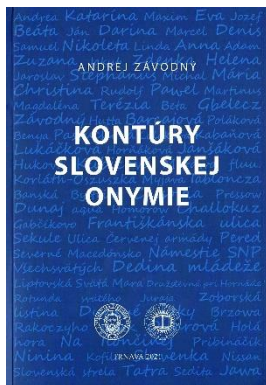
jednoručný	dvojručný - symetrický	dvojručný - asymetrický

Slovenský jazyk - SPJ  
Zadajte hľadané slovo...  
SPJ - slovenský jazyk  
Zvoliť typ posunkú  
Tematické oblasti  
Zvoliť tematickú oblasť  
Prstová abeceda  
Zvoliť znák prstovej abecedy  
Odborná terminológia  
Zvoliť odbornú terminológiu  
Facebook Posunky.sk  
facebook  
Ako citovať tento slovník  
Citácia  
Dve percentá z dane  
Aj vďaka Vaším 2% z dane môžeme rozšíriť náš

*slovenského posunkového jazyka 1.*, ktorý vyšiel v roku 2021 v elektronickej verzii.

<file:///C:/Users/1101893/AppData/Local/Temp/vojtechovsky-vojtechovska-polackova-lipovska-posunky-sk-2021.pdf>

V roku 2022 vyšla v spoluautorstve knižná publikácia *Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky: učenie sa, vyučovanie, hodnotenie* (Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment), na ktorej preklade do posunkového jazyka participovali členovia katedry (R. Vojtechovský). Kolegovia publikovali aj niekoľko štúdií, napr. o slovenskom posunkovom jazyku, o slovoslede v slovenskom posunkovom jazyku, o kultúre nepočujúcich a pod. M. Hefty je autorom niektorých hesiel a jazykový konzultant *Súčasného slovníka slovenského jazyka – slovenského posunkového jazyka*, ktorý vydal Slovenský zväz nepočujúcich. Autor spolu so študentmi zabezpečuje aj divadelné tlmočenie (napr. v Divadle Nová scéna).



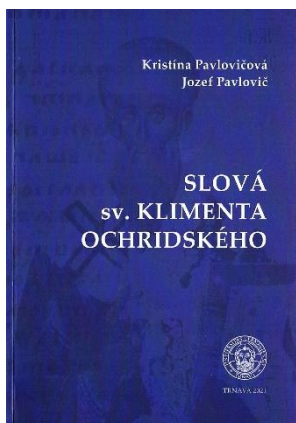
A. Závodnému vyšla v roku 2021 vedecká monografia *Kontúry slovenskej onymie*, v ktorej sa zameriava na niektoré vybrané aspekty diachrónej a synchronnej slovenskej onymie, napr. na jazykovú a mimojazykovú stránku procesu tvorby vlastného mena, pravopis, gramatiku, názvotvorbu a slovenskú legislatívu štandardizácie slovenských vlastných mien, na historické či súčasné ideologizačné vplyvy na sústavu domácich či inojazyčných vlastných mien.

Ako jeden z výstupov projektu Vega 1/0366/19 s názvom Staroslovienske texty sv. Klimenta Ochridského, prepis, preklad a výklad vydali K. Pavlovičová a J. Pavlovič konferenčný zborník *Dielo sv. Klimenta Ochridského v slovenskej literárnej tradícii : zborník príspevkov z vedeckej konferencie konanej 20. decembra 2021*, ktorý je prístupný v elektronickej knižnici na webovej stránke Pedagogickej fakulty TU v Trnave (<https://pdf.truni.sk/veda-vyskum?e-kniznica#zborniky>).

Dielo sv. Klimenta Ochridského  
v slovenskej literárnej tradícii

Zborník príspevkov z vedeckej konferencie

Jozef Pavlovič – Kristína Pavlovičová (eds.)



Ako ďalší výstup tohto projektu vyšla K. Pavlovičovej a J. Pavlovičovi vedecká monografia ***Slová sv. Klimenta Ochridského***. Monografický výstup obsahuje časť homileticko-poučnej tvorby – sviatočné reči, synekdochicky nazvané slová alebo poučenia sv. Klimenta Ochridského. Kliment Ochridský je jeden z hlavných a literárne najplodnejších protagonistov cyrilo-metodskej misie. V monografii *Slová sv. Klimenta Ochridského* sa slovenským čitateľom po vyše tisíc rokoch po prvý raz v histórii dostáva do rúk štrnásť vybraných slov (t. j. paregoretických homiletických textov) k perikopám najvýznamnejších sviatkov roka v normovanom staroslovienskom prepise a v preklade do súčasnej slovenčiny. Ku každému slovu sa pridružuje výkladový komentár, ktorý umožňuje percepciu tak odborníkom, ako aj širšej čitateľskej verejnosti. Pri výklade sa osvetľujú mnohé špecifiká staroslovienskeho vyjadrovania a dobovej stredovekej homiletiky. V komentároch ide o vysvetlenie základnej témy, ale aj niektorých vedľajších súvislostí, pričom sa vysvetľujú najmä niektoré jazykové prostriedky v konfrontácii staroslovienčiny a slovenčiny, t. j. prekladateľský aspekt, komentuje sa štruktúra textu a uvádzajú sa daktoré závažnejšie okolnosti a súvislosti dôležité pre porozumenie textu. Ide najmä o príležitostné objasnenia z oblasti východnej kresťanskej duchovnosti a teológie, ako aj o zvyky a rozmanité praktiky Východu.

M. Mikušiak v rámci výstupu projektu Kega 002TTU-4/2018 Jazyk a komunikačná kompetencia vytvoril 15 vzdelávacích videí ako súčasť videoučebnice o slovenskom pravopise čiarky. Učebné materiály sú pre študentov dostupné na katedrovej stránke Pedagogickej fakulty TU v Trnave ([https://pdf.truni.sk/katedry/ksj/pracovnici?mikusiak&ciarka-](https://pdf.truni.sk/katedry/ksj/pracovnici?mikusiak&ciarka-v-slovincine)



v-slovincine). Ako výsledok prieskumu postojov širšej odbornej verejnosti k súčasnému slovenskému pravopisu čiarky boli neskôr publikované príspevky o potrebe úprav pravidiel písania čiarky v slovenčine. V spolupráci s Filozofickou fakultou UK vyšli v rámci spoločného projektu VEGA dve štúdie z oblasti filozofie jazyka, ktoré predstavujú kritickú reakciu na jazykové skreslenia objavujúce sa v teórii jazykového konštruktivismu a jazykového relativizmu.

M. Mikušiak a A. Závodný v nadväznosti na predchádzajúce aktivity aktuálne spracúvajú prieskumy postojov širšej odbornej verejnosti k potenciálnym obsahovým zmenám pravidiel s cieľom zjednodušenia sústavy pravidiel písania čiarky a písania vlastných mien v slovenčine.

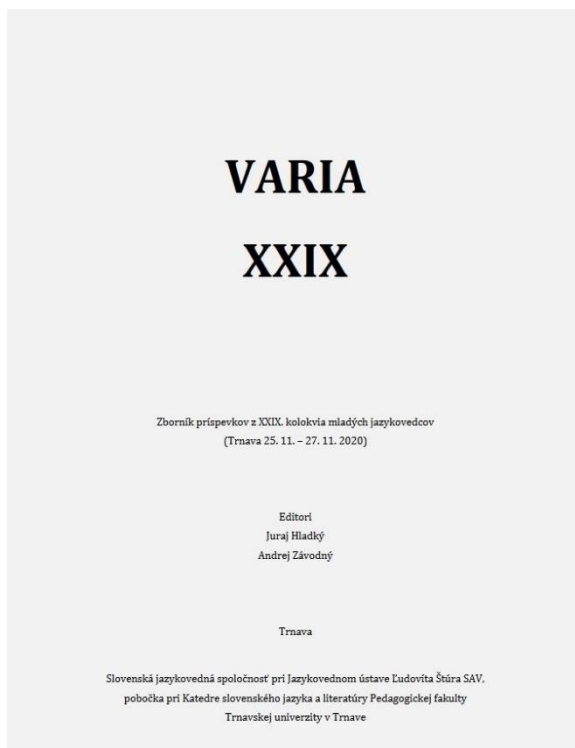


M. Belákovéj vyšla v roku 2021 didaktická pomôcka *Bystríkova pomôcka : myšlienkové mapy – slovenský jazyk : prehľad učiva zo slovenského jazyka v myšlienkových mapách*, určené pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami so zameraním na slovenský jazyk, a originálna didaktická hra pre školákov, ktorý je založený na vizuálnom

učení sa, *Cez remeslá k vybraným slovám*.



V roku 2020 naša inštitúcia v spolupráci s Jazykovedným ústavom Ľudovíta Štúra SAV v Bratislave a Slovenskou jazykovednou spoločnosťou pri Jazykovednom ústave Ľudovíta Štúra SAV zorganizovala 29. Kolokvium mladých jazykovedcov, ktoré sa pôvodne malo konať v Modre-Harmónii, no v dôsledku nepriaznivej pandemickej situácie sa napokon realizovalo online formou. Výstupom z podujatia bol zborník abstraktov a zborník plných príspevkov *Varia XXIX* (2021).



Pokiaľ ide o prebiehajúce či zamýšľané projekty, možno uviesť niekoľko aktuálnych grantových úloh či potenciálnych negrantových úloh.

J. Hladký a A. Závodný pracujú spolu s I. Valentovou z JÚĽŠ a M. Imrichovou z FF Prešovskej univerzity v Prešove na projekte *Teória a terminologický systém slovenskej onomastiky* (v

*kontexte slovenskej a medzinárodnej onomastickej terminológie*), ktorého cieľom má byť inventarizácia slovenskej onomastickej terminológie, jej analýza, modifikácia, doplnenie a charakteristika koncepcie jej lexikografického a systematického spracovania. Slovenská onomastická terminológia sa spracúva do digitálnej onomastickej terminologickej databázy, ktorá sa sprístupní ako súčasť Slovenskej terminologickej databázy Slovenského národného korpusu. Ako druhý krok sa zamýšľa vydať slovenský onomastický terminologický slovník v tlačenej podobe, ktorý bude obsahovať abecedne a systematicky spracované taxonomické termíny, označujúce druhy proprií, a termíny, ktoré súvisia s onomastickou teóriou.

Každé terminologické heslo obsahuje termín, jeho použitie (odporúčaný, neodporúčaný, neologizmus, zastaraný a pod.), synonymá, hyperonymum (nadradený termín), pôvod termínu, inojazyčné ekvivalenty, definíciu, kontext, zdroj kontextu, príklady, literatúra a pre editorov databázy termínov aj pracovné priečinky poznámky a diskusia, do ktorých riešitelia vkladajú svoje poznámky či diskusné podnety k jednotlivým termínom.

<b>odporúčaný</b>	termín odporučila terminologická komisia príslušného odboru, prípadne iná relevantná inštitúcia, alebo je "odporúčaný" úzom odborníkov
<b>neologizmus</b>	novovytvorený, resp. novoprevzatý, ktorého forma a/alebo obsah sa ešte môže zmeniť
<b>nesprávny</b>	termín sa neodporúča používať vzhľadom na jeho nekorektnú formu alebo obsah
<b>zastaraný</b>	termín sa neodporúča používať vzhľadom na jeho archaickosť
<b>navrhovaný</b>	novovytvorený termín, ktorý navrhujú tvorcovia konkrétnej terminologickej
<b>STD</b>	zbierky

V rámci tohto projektu sa realizuje projekt viacjazyčnej databázy terminológie onomastiky, ktorý vznikol na podnet členov predsedníctva Slovenskej onomastickej komisie pri Jazykovednom ústave Ľ. Štúra SAV v spolupráci s oddelením Slovenského národného korpusu. V súčasnosti táto databáza obsahuje zoznam termínov v slovenčine, češtine, angličtine, poľštine, chorvátčine, maďarčine, taliančine, bieloruštine a macedónčine. Odkazy na zoznamy termínov, generované automaticky, v jednotlivých jazykoch sa nachádzajú priamo na hlavnej stránke databázy: <https://data.juls.savba.sk/onomastika>.

J. Hladký je aj riešiteľom grantu Vega *Lexika slovenských terénnych názvov* pod vedením I. Valentovej z JÚĽŠ a nadväzuje sa ním na predchádzajúci projekt. Cieľom tohto nadväzujúceho

projektu je pokračovanie vo vytváraní digitálnej databázy slovenských anojkoným a digitálneho slovníka apelatívnej a propriálnej lexiky, ktorá sa v terénnych názvoch vyskytuje, resp. sa vyskytovala v minulosti pre ďalší diachrónny a synchronný výskum anojkonymickej lexiky a slovnej zásoby slovenského jazyka. Digitalizácia terénnych názvov a ich lexicografické spracovanie sú poslednou šancou, ako predovšetkým chotárne názvy a ich lexiku zachovať pre ďalší najmä jazykovedný výskum a výskum fungovania terénnych názvov v komunikácii. Čiastkové výsledky analýzy anojkonymickej lexiky a riešenia teoretických, terminologických a metodologických problémov predstavila I. Valentová v monografii z roku 2018 *Lexika slovenských terénnych názvov (Konceptia lexicografického spracovania)*.

M. Beláková je vedúcou riešiteľkou grantu KEGA *Slovenský jazyk v komunikácii nepočujúcich* 004TTU-4/2022 (zástupca: Dr. R. Vojtechovský, členovia: Dr. A. Hefty, MgA. M. Hefty, Mgr. J. Cehlárik; doc. P. Beňo – TU, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce; editorky a moderátorky správ RTVS v slovenskom posunkovom jazyku).

Projekt je zameraný na tvorbu nových vizuálnych študijných materiálov pre študentov denného a denného dištančného štúdia daného študijného programu, študentom Univerzity tretieho veku TU a záujemcom o celoživotné vzdelávanie. Vizuálne videonahrávky v slovenskom posunkovom jazyku budú koncipované podľa jednotlivých tém a jazykových úrovní od A1 až po B2 na základe Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky. Videonahrávky budú určené na percepciu a porozumenie posunkového prejavu, rozbor gramatických javov a nemanuálnych prostriedkov, analýzu štylistických a prozodických funkcií vyskytujúcich sa v slovenskom posunkovom jazyku. Výstupom projektu by mali byť krátke vizuálne videonahrávky, 2 vysokoškolské skriptá a 1 učebnica, ktoré by mali prispieť k tomu, aby študenti – budúci tlmočníci, na základe vytvorených zdrojov získali minimálnu jazykovú zručnosť na úrovni B2 a aby sa zdokonalili v jazykových zručnostiach slovenského posunkového jazyka aj prostredníctvom vizuálnych videonahrávok.

Členky katedry E. Vitézová, G. Magalová a M. Beláková sú riešiteľkami podaného projektu Kega č.001TTU-4/2023 *Rozvoj jazykových kompetencií podporujúcich jazykové vzdelávanie budúcich učiteľov primárneho vzdelávania v školách s vyučovacím jazykom maďarským* pod vedením Istvána Szököla. Projekt je orientovaný na poslucháčov primárneho vzdelávania Pedagogických fakúlt v SR, ktorí budú vyučovať slovenský jazyk a slovenskú literatúru ako druhý jazyk. Zámerom projektu je poskytnutie nového pedagogického modelu v oblasti vyučovania slovenského jazyka a slovenského jazyka ako štátneho jazyka pre prvý stupeň základných škôl. Cieľom projektu je poskytnúť absolventom učiteľstva pre primárne vzdelávanie konkrétne pomôcky, didaktické materiály a metodické nástroje, sprostredkovať

informácie o technikách, metódach, stratégiách zdokonaľovania vlastných jazykových a všeobecných zručností pri podpore výučby jazyka ako druhého jazyka, vytvoriť a realizovať systém podpory a rozvoja profesijných kompetencií budúcich učiteľov, ktorí budú vyučovať SJ v školách s vyučovacím jazykom maďarským na primárnom stupni, vytvoriť podporné materiály na rozvoj kľúčových kompetencií žiakov, učebné materiály vo forme metodických listov s VJM, metodický model vyučovania a realizovať workshopy pre študentov/záujemcov o vyučovanie SJ u žiakov s VJM.

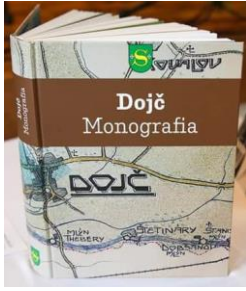
J. Hladký, M. Mikušiak a M. Beláková v spolupráci s Univerzitou sv. Klimenta Ochridského v Sofii pripravujú realizáciu kurzu *Mediálna kultúra vo vyučovaní slovenského jazyka ako cudzieho jazyka*. Cieľom je vytvorenie kurzu a didaktických materiálov pre domácich i zahraničných študentov. Projekt je zameraný na to, aby absolvent kurzu vedel charakterizovať podstatu a prínos mediálnej didaktiky vo vyučovaní SJ ako cudzieho jazyka, dokázal tvorivo pracovať s online databázami jazykového korpusu, používal elementárne zručnosti práce s videomateriálmi (strih, vkladanie titulkov a pod.) a elektronickými kvízmi, bol schopný využívať autentické jazykové zdroje s ohľadom na potreby a preferencie študentov, vedel vytvoriť originálne digitálne vzdelávacie materiály podľa princípov mediálnej didaktiky, dokázal realizovať vyučovaciu jednotku s využitím prvkov slovenskej mediálnej kultúry.



Členky a členovia katedry (G. Magalová, J. Hladký, M. Mikušiak a A. Závodný) participujú aj na popularizácii vedy (historická a nárečová lexika, jazyková kultúra, výklad motivácie vzniku mien a názvov, frazeológia), keď už niekoľko rokov

spolupracujú s Rozhlasom a televíziou Slovenska na vedeckopopularizačnej relácii *Na slovičko, slovička* na Rádiu Regina.

M. Beláková v spolupráci s Ing. Milanom Petrášom, bývalým riaditeľom Západoslovenského múzea v TT, predsedom Slovenskej kampanologickej spoločnosti, pripravujú monografický výstup *Listy Izabely Textorisovej*. Malo by ísť o prepis listov z pozostalosti na podnet pracovníčok Matice slovenskej – listy I. Textorisovej s E. Podjavorinskou, D. Križkovou, V. Sokolovou-Seidlovou, T. Vansovou a pod. a monografia by mala poskytnúť obraz o ženskom hnutí na začiatku 20. storočia, portréty viacerých významných osobností (Vajanský, Hviezdoslav a iní zmieňovaní v listoch) a v konečnom dôsledku aj obraz o vtedajšom jazyku – pri spracúvaní sa autori budú v čo najvyššej miere usilovať o zachovanie autentického jazyka.



A. Závodný v spolupráci so záhorskými obcami, Múzeom Michala Tillnera a Záhorským múzeom v Skalici realizuje popularizačný výskum nárečia a chotárnych názvov na Záhori, ktorého výsledky sú publikované formou štúdií v regionálnych časopisoch či kapitol v obecných monografiách (naposledy reč obyvateľov a chotárne názvy Dojča).

V spolupráci s občianskym združením Ober Nussdorf, ktoré rozvíja aktivity v oblasti zachovania a propagácie prírodného a kultúrneho dedičstva obce Horné Orešany a širšieho regiónu Malých Karpát, sa rysuje projekt na monografické spracovanie kultúrno-spoločenských reálií tohto regiónu.

J. Hladký spolupracuje s obcami v trnavskom a nitrianskom regióne na vydávaní obecných monografií a je autorom najmä kapitol o výklade jazykovej a mimojazykovej motivácie chotárnych názvov. V roku 2019 v spolupráci so Zborom väzenskej a justičnej stráže s členmi autorského kolektívu napísal monografiu *Samostatné slovenské väzenstvo (1969 – 2019)*, ktorá už vyšla aj v doplnenom vydaní.

